

«Η αναγκαιότητα της χρήσης των Τ.Π.Ε στη δημιουργία σεναρίων στο μάθημα της Οικιακής Οικονομίας»

Καδιγιαννόπουλος Γεώργιος

Καθηγητής Οικιακής Οικονομίας, Διδάκτορας ΠΤΔΕ Πανεπιστημίου Ιωαννίνων
gkadig@yahoo.gr

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Η Οικιακή Οικονομία συνιστά ένα διεπιστημονικό και συνεχώς εξελισσόμενο γνωστικό αντικείμενο που είναι πλήρως προσαρμοσμένο στις ανάγκες της σύγχρονης εποχής. Στον ελλαδικό χώρο το μάθημα της Οικιακής Οικονομίας διδάσκεται στο γυμνάσιο με τη σημερινή του μορφή τις δύο τελευταίες δεκαετίες. Παράλληλα, η χρήση των Τεχνολογιών της Πληροφορίας και της Επικοινωνίας (Τ.Π.Ε) στη διδασκαλία συνιστά αδήριτη ανάγκη ειδικότερα για τη δευτεροβάθμια εκπαίδευση, καθώς συνεισφέρει σημαντικά στη βελτίωση της διδασκαλίας, αυξάνει το μαθησιακό ενδιαφέρον των μαθητών και επιτυγχάνει την υλοποίηση γνωστικών και μαθησιακών στόχων με πιο εύκολο τρόπο.

Σκοπός της παρούσας εργασίας είναι να αναδείξει την αναγκαιότητα χρήσης των Τ.Π.Ε στη δημιουργία διδακτικών σεναρίων στο μάθημα της Οικιακής Οικονομίας παραθέτοντας συγκεκριμένες προτάσεις ανά ενότητα των σχολικών εγχειριδίων, ώστε ο / η εκπαιδευτικός να γίνει δέκτης ιδεών και ερεθισμάτων που θα συμβάλλουν στη βελτίωση και αναβάθμιση της διδακτικής και μαθησιακής διαδικασίας. Προς εκπλήρωση του σκοπού της εργασίας αξιοποιούνται τόσο η διαθεματική προσέγγιση της γνώσης, όσο και η θεωρία μάθησης του κοινωνικοπολιτισμικού κονστρουκτιβισμού.

Ως κύριο συμπέρασμα προέκυψε ότι υφίσταται πληθώρα διαδικτυακών εργαλείων και λογισμικών, τα οποία δύνανται να αξιοποιηθούν ποικιλοτρόπως από τους εκπαιδευτικούς στη δημιουργία διδακτικών σεναρίων στο μάθημα της Οικιακής Οικονομίας.

ΛΕΞΕΙΣ ΚΛΕΙΔΙΑ: Οικιακή Οικονομία, Τ.Π.Ε, Web.2 εργαλεία, λογισμικά, σενάρια

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Οι Τεχνολογίες της Πληροφορίας και της Επικοινωνίας (Τ.Π.Ε) έχουν εισέλθει δυναμικά ασκώντας σημαντική επίδραση σε διάφορα επίπεδα των ανθρωπίνων δραστηριοτήτων (Κυρίγος, 2008) μεταξύ αυτών και η εκπαίδευση. Η αναγκαιότητα της χρήσης των Τ.Π.Ε στην εκπαίδευση πηγάζει από το γεγονός ότι εμπλουτίζουν και βελτιώνουν τη διδακτική και μαθησιακή διαδικασία, αυξάνουν το ενδιαφέρον των μαθητών για μάθηση, ενώ ταυτόχρονα, συνεισφέρουν ώστε οι μαθητές να αναπτύξουν ποικίλες δεξιότητες σε ατομικό και κοινωνικό επίπεδο (Βοσνιάδου, 2006; Μικρόπουλος, 2006).

Αναφορικά με το μάθημα της Οικιακής Οικονομίας οι Τ.Π.Ε δύνανται να λειτουργήσουν εποικοδομητικά, προκειμένου να διευκολυνθεί και να αναβαθμιστεί ποιοτικά η διδακτική διαδικασία συνεισφέροντας παράλληλα

στην τόνωση του ενδιαφέροντος των μαθητών. Η τόνωση του ενδιαφέροντος των μαθητών συνιστά σημαντικό παράγοντα για την επίτευξη καλύτερων αποτελεσμάτων σε γνωστικό και μαθησιακό επίπεδο, ειδικότερα σε γνωστικά αντικείμενα όπως η Οικιακή Οικονομία, τα οποία έχουν έντονο βιωματικό χαρακτήρα και χαρακτηρίζονται από την εγγύτητα στη ζωή.

Σκοπός της παρούσας εργασίας είναι να αναδείξει την αναγκαιότητα χρήσης των Τ.Π.Ε στη δημιουργία διδακτικών σεναρίων στο μάθημα της Οικιακής Οικονομίας παραθέτοντας συγκεκριμένες προτάσεις ανά ενότητα των σχολικών εγχειριδίων, ώστε ο / η εκπαιδευτικός να γίνει δέκτης ιδεών και ερεθισμάτων που θα συμβάλλουν στη βελτίωση και αναβάθμιση της διδακτικής και μαθησιακής διαδικασίας.

ΤΟ ΜΑΘΗΜΑ ΤΗΣ ΟΙΚΙΑΚΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ ΣΤΟΝ ΕΛΛΑΔΙΚΟ ΧΩΡΟ

Το γνωστικό αντικείμενο της Οικιακής Οικονομίας διδάσκεται στην πρωτοβάθμια και δευτεροβάθμια εκπαίδευση σε αρκετές χώρες ανά την υφήλιο (Κουτρούμπα & Αποστολόπουλος, 2003). Στον ελλαδικό χώρο το μάθημα της Οικιακής Οικονομίας υφίσταται με τη σημερινή του μορφή τις δύο τελευταίες δεκαετίες στις δύο πρώτες τάξεις του γυμνασίου. Η Οικιακή Οικονομία αποτελεί ένα σύγχρονο, διεπιστημονικό και συνεχώς εξελισσόμενο γνωστικό αντικείμενο, το οποίο μελετά τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά του ανθρώπου στο οικογενειακό και στο ευρύτερο κοινωνικό περιβάλλον (Κουτρούμπα, 2004).

Η ολοκληρωμένη ανάπτυξη της προσωπικότητας του μαθητή συνιστά πρωταρχικό και σημαίνοντα στόχο του σχολείου, το οποίο είναι απαραίτητο να προσφέρει σύγχρονη και εμπλουτισμένη παιδεία, προκειμένου οι μαθητές να λειτουργούν ως υπεύθυνοι, ενεργοί και δημιουργικοί πολίτες σε μια πολύπλοκη κοινωνία, σε ένα συνεχώς μεταβαλλόμενο και αναδιαμορφούμενο κοινωνικό και παγκοσμιοποιημένο περιβάλλον (Ματσαγγούρας, 2007; Φύκαρης, 2010). Αυτό το ρόλο έχει επωμιστεί για δεκαετίες στην ελληνική εκπαίδευση το μάθημα της Οικιακής Οικονομίας. Συγκεκριμένα, σύμφωνα με το Αναλυτικό Πρόγραμμα Σπουδών (ΦΕΚ 33, 1998), σκοπός του μαθήματος της Οικιακής Οικονομίας της Α' και Β' τάξης του γυμνασίου είναι να καταστήσει το εύπλαστο άτομο της εφηβικής και προεφηβικής ηλικίας, ενεργητικό, αυτοδύναμο και υπεύθυνο, προσφέροντάς του, κατά το δυνατόν, το σύνολο των στοιχείων, τα οποία έχει ανάγκη για την ανάπτυξη της προσωπικότητάς του.

Συνοψίζοντας συμπεραίνεται ότι το γνωστικό αντικείμενο της Οικιακής Οικονομίας ακολουθεί συστηματικά τις ραγδαίες εξελίξεις της εκάστοτε εποχής σε όλα τα επίπεδα, στοχεύοντας να μεταδώσει στους μαθητές όλα εκείνα τα στοιχεία που θα τους καταστήσουν ανθρώπους με ολοκληρωμένη προσωπικότητα, καθώς και υπεύθυνους και ενεργούς πολίτες στο άμεσο και απώτερο μέλλον.

Η ΔΟΜΗ ΤΩΝ ΔΙΔΑΚΤΙΚΩΝ ΣΕΝΑΡΙΩΝ ΚΑΙ Η ΧΡΗΣΗ ΤΩΝ Τ.Π.Ε

Η δημιουργία ενός διδακτικού σεναρίου είναι αναγκαίο να πληροί ορισμένες προδιαγραφές. Συγκεκριμένα, κάθε διδακτικό σενάριο οφείλει να έχει συγκεκριμένο σκοπό, ο οποίος θα εκφράζεται σε επιμέρους στόχους (γνωστικούς, μαθησιακούς κ.ά) και είναι απαραίτητο να βρίσκεται σε πλήρη συμφωνία με το αναλυτικό πρόγραμμα σπουδών του μαθήματος και με τις οδηγίες στο βιβλίο του καθηγητή, καθώς και ευρύτερα με το σκοπό του μαθήματος. Ένα διδακτικό σενάριο για να θεωρηθεί πλήρες είναι απαραίτητο

να έχουν προκαθοριστεί ορισμένα στοιχεία του όπως: ο χώρος υλοποίησης, η οργάνωση της τάξης, η εκτιμώμενη διάρκεια, οι προαπαιτούμενες γνώσεις, τα φύλλα εργασίας, οι συμπληρωματικές πληροφορίες, η αξιολόγηση κ.α.

Σημαίνοντα ρόλο στη δημιουργία διδακτικών σεναρίων με τη χρήση των Τ.Π.Ε κατέχει η αρχή της εποπτείας. Επομένως, η επιλογή των εποπτικών μέσων είναι αναγκαίο να έχει ως απόλυτη στόχευση την ευκολότερη επίτευξη των τιθέμενων στόχων του διδακτικού σεναρίου, καθώς και την αναβάθμιση της διδασκαλίας. Σε καμία περίπτωση τα εποπτικά μέσα δεν πρέπει να χρησιμοποιούνται στη διδασκαλία για εντυπωσιασμό ή στο πλαίσιο μιας προσπάθειας για απλή εισαγωγή σύγχρονων και καινοτόμων στοιχείων σε αυτή. Παρόλα αυτά συχνά οι εκπαιδευτικοί αναλώνονται στην αναζήτηση ιδιαίτερα καινοτόμων στοιχείων για να τα εντάξουν στο σχεδιασμό του διδακτικού σεναρίου. Αυτό, όμως, δεν είναι απαραίτητο, καθώς το σκεπτικό της δημιουργίας ενός διδακτικού σεναρίου έγκειται στη μετάδοση γνώσεων και όχι στη με καινοτόμο τρόπο μετάδοση των γνώσεων.

Η περάτωση ενός διδακτικού σεναρίου προϋποθέτει τη διενέργεια δύο φάσεων. Η πρώτη φάση περιλαμβάνει την ανάπτυξη του σεναρίου, δηλαδή τη θεωρητική σύλληψή του και η δεύτερη φάση την εφαρμογή – την υλοποίηση του στην πράξη. Ειδικότερα στην πρώτη φάση ο / η εκπαιδευτικός οφείλει να προετοιμάσει κατά το δυνατόν πιο λεπτομερώς τη διδασκαλία. Ως προετοιμασία της διδασκαλίας νοείται η επιλογή της τιθέμενης στοχοθεσίας, των μεθόδων και μορφών διδασκαλίας, των κατάλληλων διδακτικών μέσων και λογισμικών (εφόσον χρησιμοποιηθούν οι Τ.Π.Ε), η δημιουργία των φύλλων εργασίας, η χρονική κατανομή των δραστηριοτήτων κ.α. Ο / η εκπαιδευτικός είναι απαραίτητο να περιγράφει με σαφήνεια και απλότητα στους μαθητές τη διαδικασία υλοποίησης του διδακτικού σεναρίου και να την αποτυπώνει επιτυχημένα στις δραστηριότητες των φύλλων εργασίας.

Στη δεύτερη φάση του σεναρίου ο / η εκπαιδευτικός καλείται να υλοποιήσει όσα είχε σχεδιάσει στην πρώτη φάση σε θεωρητικό επίπεδο. Η επιτυχής υλοποίηση της δεύτερης φάσης είναι σε άμεση συνάρτηση με τον επιτυχή σχεδιασμό κατά το πρώτο στάδιο. Εφόσον κριθεί αναγκαίο ο / η εκπαιδευτικός οφείλει να αναπροσαρμόσει κατά τη διάρκεια της δεύτερης φάσης το σχεδιασμό που πραγματοποιήθηκε στην πρώτη φάση. Επομένως, είναι αναγκαίο οι διδάσκοντες / ουσες να έχουν εκ των προτέρων έτοιμες ορισμένες εναλλακτικές λύσεις σε περίπτωση που δημιουργηθούν προβλήματα ή αστοχίες στο σενάριο όπως: η αδυναμία πρόσβασης στο διαδίκτυο, η βλάβη ηλεκτρονικού υπολογιστή κ.α.

Η εκτιμώμενη διάρκεια του διδακτικού σεναρίου ποικίλει ανάλογα το σχεδιασμό και την ενότητα. Το μάθημα της Οικιακής Οικονομίας διδάσκεται δύο ώρες εβδομαδιαίως στην Α' τάξη του γυμνασίου και μία ώρα στη Β' τάξη του γυμνασίου. Συνεπώς, δεν είναι ορθό η διάρκεια του σεναρίου να υπερβαίνει τις τρεις διδακτικές ώρες, καθώς αυξάνονται οι δυσκολίες υλοποίησής του και μειώνεται το μαθησιακό ενδιαφέρον. Ειδικά για τη Β' τάξη του γυμνασίου τα διδακτικά σενάρια σκόπιμο είναι να μην υπερβαίνουν τις δύο διδακτικές ώρες. Εάν, όμως, πρόκειται για διαθεματικά σενάρια, είναι δυνατή η υπέρβαση των δύο διδακτικών ωρών, καθώς τμήματα του σεναρίου και δραστηριότητες των φύλλων εργασίας δύνανται να υλοποιηθούν από τους διδάσκοντες / ουσες του μαθήματος ή των μαθημάτων που πραγματοποιείται διαθεματική προσέγγιση (Καδιγιαννόπουλος κ.α., 2014).

Ο τρόπος οργάνωσης της τάξης αποτελεί απόφαση του διδάσκοντα / ουσας. Η σύγχρονη τάση κατά την υλοποίηση διδακτικών σεναρίων είναι η

τάξη να οργανώνεται σύμφωνα με τα πρότυπα της ομαδοσυνεργατικής διδασκαλίας. Αυτό σημαίνει ότι οι μαθητές χωρίζονται σε ανομοιογενείς ομάδες ως προς το φύλο, τις γνωστικές και μαθησιακές ικανότητες, τους ανατίθενται συγκεκριμένοι ρόλοι, λαμβάνουν φύλλα εργασίας και προσπαθούν από κοινού να φέρουν εις πέρας τις δραστηριότητες που περιέχουν. Στην περίπτωση των διδακτικών σεναρίων με τη χρήση των Τ.Π.Ε αποτελεί κομβικό παράγοντα ο αριθμός των διαθέσιμων ηλεκτρονικών υπολογιστών, καθώς με γνώμονα αυτόν θα καθοριστεί ο αριθμός των ομάδων και των μελών τους.

Τα φύλλα εργασίας είναι απολύτως απαραίτητα για την εξέλιξη και την πληρότητα ενός διδακτικού σεναρίου. Οι δραστηριότητες των φύλλων εργασίας πρέπει να είναι προσαρμοσμένες στο γνωστικό επίπεδο, στις ικανότητες των μαθητών και στις διαθέσιμες υλικοτεχνικές υποδομές. Ο αριθμός των δραστηριοτήτων των φύλλων εργασίας είναι χρήσιμο να είναι περιορισμένος, χρονικά επιτεύξιμος και με συγκεκριμένη στόχευση. Για δραστηριότητες των φύλλων εργασίας που απαιτείται η χρήση λογισμικών ή άλλων εργαλείων δημιουργούνται ιδιαίτερες ανάγκες και δυσκολίες. Συνεπώς, ο εκπαιδευτικός πρέπει να επιλέγει λογισμικά και εκπαιδευτικά εργαλεία, τα οποία είναι εύκολα στη χρήση και δεν απαιτούν ιδιαίτερο χρόνο εξοικείωσης. Επισήμανσης χρήζει, επίσης, ότι η δημιουργία φύλλων εργασίας δε μεταφράζεται αυτόματα σε δημιουργία διδακτικού σεναρίου. Τα φύλλα εργασίας είναι πολύτιμα εργαλεία για την επίτευξη κυρίως γνωστικών και μαθησιακών στόχων, αλλά αυτόνομα δεν αποτελούν διδακτικό σενάριο.

Η αξιολόγηση ενός διδακτικού σεναρίου έχει δύο διαστάσεις. Η μία διάσταση αφορά τους διδασκόμενους και η άλλη τους διδάσκοντες. Η αξιολόγηση των διδασκόμενων μπορεί να είναι διαγνωστική, διαμορφωτική και τελική. Η διαμορφωτική αξιολόγηση επιτυγχάνεται μέσω των δραστηριοτήτων στα φύλλα εργασίας, ενώ η τελική αξιολόγηση είναι δυνατό να πραγματοποιηθεί με ποικίλους τρόπους όπως: ερωτήσεις αντιστοίχισης, σωστού – λάθους, συμπλήρωσης κενών κ.α. Όσον αφορά τους διδάσκοντες η αξιολόγηση αποβλέπει στον έλεγχο της επιτυχίας των στόχων του σεναρίου. Η περιορισμένη ή μη, επίτευξη των στόχων αποτελεί ένδειξη ότι είναι αναγκαίο να πραγματοποιηθούν αλλαγές στο σχεδιασμό του διδακτικού σεναρίου, καθώς και στον τρόπο επίτευξης των στόχων του. Επιπροσθέτως, η αξιολόγηση βοηθά στον εντοπισμό των αδυναμιών του διδακτικού σεναρίου, ώστε στη συνέχεια να υπάρξει βελτίωσή του. Επίσης, είναι δυνατό να υπάρξουν επεκτάσεις και διαφοροποιήσεις του διδακτικού έργου στην κατεύθυνση της ευκολότερης και ταχύτερης επίτευξης των στόχων που θέτει ο / η εκπαιδευτικός, καθώς και εμπλουτισμός του με νέα στοιχεία, καινοτόμα ή μη.

Από τα παραπάνω προκύπτει ότι η δημιουργία ενός διδακτικού σεναρίου για να θεωρηθεί πλήρης θα πρέπει να ικανοποιεί συγκεκριμένες προδιαγραφές, οι οποίες σχεδιάζονται και αναπροσαρμόζονται κατά περίπτωση από τον / την εκπαιδευτικό.

ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ ΣΕΝΑΡΙΩΝ ΣΤΟ ΜΑΘΗΜΑ ΤΗΣ ΟΙΚΙΑΚΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ ΜΕ Τ.Π.Ε

Σκοπός της παρούσας εργασίας είναι να αναδείξει την αναγκαιότητα χρήσης των Τ.Π.Ε στη δημιουργία διδακτικών σεναρίων στο μάθημα της Οικιακής Οικονομίας παραθέτοντας συγκεκριμένες προτάσεις ανά ενότητα των σχολικών εγχειριδίων, ώστε ο / η εκπαιδευτικός να γίνει δέκτης ιδεών και ερεθισμάτων που θα συμβάλλουν στη βελτίωση και αναβάθμιση της διδακτικής και μαθησιακής διαδικασίας. Προς εκπλήρωση του σκοπού της εργασίας αναπτύσσονται οι δύο επόμενες υποενότητες. Η πρώτη αφορά τις

δυνατότητες χρήσης και αξιοποίησης διαδικτυακών εργαλείων στη δημιουργία διδακτικών σεναρίων στο μάθημα της Οικιακής Οικονομίας, ενώ η δεύτερη εστιάζει σε λογισμικά που δύνανται να φανούν χρήσιμα στην αντίστοιχη διαδικασία.

Σε αυτό το σημείο επισημαίνεται ότι τα διαδικτυακά εργαλεία και τα λογισμικά που παρουσιάζονται στη συνέχεια στην πλειονότητά τους δεν μπορούν να καλύψουν εξ' ολοκλήρου τις απαιτήσεις ενός διδακτικού σεναρίου στο μάθημα της Οικιακής Οικονομίας, ωστόσο είναι ικανά να το υποστηρίξουν σε σημαντικό βαθμό, λειτουργώντας ως πηγές πληροφόρησης, ως εργαλεία διερεύνησης, επικοινωνίας και συνεργασίας για τους μαθητές.

Η χρήση διαδικτυακών εργαλείων στη δημιουργία σεναρίων

Είναι αναντίρρητα αποδεκτό ότι υφίσταται πληθώρα διαδικτυακών εργαλείων, τα οποία είναι δυνατό να χρησιμοποιηθούν στην εκπαιδευτική διαδικασία και κατ' επέκταση στη δημιουργία και υλοποίηση διδακτικών σεναρίων όπως: οι ιστότοποι, οι πύλες, οι βάσεις δεδομένων, τα δίκτυα (Moore & Huber, 2001) και τα Web.2 εργαλεία.

Ειδικότερα την τελευταία δεκαετία έχει πραγματοποιηθεί μια δυναμική είσοδος των Web.2 εργαλείων τόσο στην καθημερινή ζωή του σύγχρονου ανθρώπου, όσο και στην εκπαίδευση. Τα Web.2 εργαλεία έχουν μηδενικό ή πολύ χαμηλό κόστος χρήσης και είναι εύκολα αξιοποιήσιμα ακόμα και από ανθρώπους που δε διαθέτουν ιδιαίτερες γνώσεις στους υπολογιστές και στο διαδίκτυο. Το γεγονός αυτό τα καθιστά ιδιαίτερα δημοφιλή σε κοινωνικό επίπεδο, καθώς και απολύτως χρήσιμα σε εκπαιδευτικό επίπεδο. Web.2 εργαλεία καλούνται τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης όπως: το facebook και τα groups του, τα ιστολόγια (blogs), τα μικρο – ιστολόγια (twitter), το flickr, τα wikis κ.α.

Στο σχεδιασμό, αλλά και στην υλοποίηση διδακτικών σεναρίων στο μάθημα της Οικιακής Οικονομίας πολύτιμα δύνανται να αποδειχτούν το σύνολο των Web.2 εργαλείων που προαναφέρθηκαν. Στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης όπως: το facebook και τα groups του, στα ιστολόγια, στα μικρο – ιστολόγια και στα wikis παρέχεται η δυνατότητα ανάρτησης και διάχυσης πληροφοριών, στις οποίες οι μαθητές έχουν πρόσβαση μέσω του διαδικτύου κάθε χρονική στιγμή, σε κάθε χώρο, από τον υπολογιστή, το κινητό τηλέφωνο ή το tablet τους. Παράλληλα, μέσω αυτών των εργαλείων, οι μαθητές έχουν την ευκαιρία να ανταλλάξουν υλικό για το υλοποιούμενο σενάριο μεταξύ τους και με τον / την εκπαιδευτικό, να εκφράσουν τις απόψεις τους, να διαφωνήσουν, να προβληματιστούν και εν τέλει να συνεργαστούν στην κατεύθυνση της υλοποίησης των δραστηριοτήτων του διδακτικού σεναρίου. Τα συγκεκριμένα εργαλεία πλεονεκτούν αφενός μεν γιατί είναι δωρεάν, αφετέρου γιατί δεν υφίστανται περιορισμοί για το μέγεθος και το είδος του αναρτημένου υλικού, οπότε ο / η εκπαιδευτικός δύναται να αναρτήσει σε αυτά το σύνολο του υλικού που απαιτείται για την περάτωση του διδακτικού σεναρίου από τους μαθητές.

Σε κάθε περίπτωση είναι απολύτως απαραίτητο να λαμβάνονται από τους εκπαιδευτικούς υπόψη οι περιορισμοί που τίθενται από τα διάφορα εργαλεία όπως η ηλικία του χρήστη στο facebook. Σε αυτή την περίπτωση οι εκπαιδευτικοί μπορούν εναλλακτικά να αξιοποιήσουν αντίστοιχα εργαλεία που δε θέτουν ανάλογους περιορισμούς. Οποσδήποτε τα χρησιμοποιούμενα εργαλεία θα πρέπει αδιαπραγμάτευτα να επιτυγχάνουν την προστασία και την ασφάλεια των μαθητών.

Η προβολή βίντεο είναι χρήσιμο και συχνά απολύτως απαραίτητο να αξιοποιηθεί συμπληρωματικά και ενισχυτικά κατά την εφαρμογή των διδακτικών σεναρίων. Συγκεκριμένα, κυρίως μέσω της ιστοσελίδας του Youtube ο / η εκπαιδευτικός έχει τη δυνατότητα να επιλέξει το καταλληλότερο, ανάμεσα σε εκατοντάδες βίντεο, για το εκάστοτε υπό μελέτη ζήτημα. Αναμφίβολα, η επιλογή των προβαλλόμενων βίντεο θα πρέπει να γίνεται με κριτήριο την επιστημονική τους εγκυρότητα και τη χρονική τους διάρκεια. Αναντίρρητα είναι αναγκαίο να μην τίθεται σε αμφισβήτηση η επιστημονική ορθότητα των προβαλλόμενων πληροφοριών, ενώ και η διάρκεια του προβαλλόμενου βίντεο είναι καλό να είναι χρονικά περιορισμένη, ώστε να μην υποκαθιστά την υπόλοιπη μαθησιακή διαδικασία.

Οι προβαλλόμενες εικόνες αποτελούν εξίσου χρήσιμο ενισχυτικό εργαλείο στην υλοποίηση διδακτικών σεναρίων, καθώς προσφέρονται για την παρουσίαση ποικίλων θεματικών, οι οποίες δεν καλύπτονται με άλλα μέσα όπως τα λογισμικά. Στο διαδίκτυο υφίσταται πληθώρα ιστοσελίδων από τις οποίες ο / η εκπαιδευτικός που διδάσκει Οικιακή Οικονομία μπορεί να αντλήσει εικόνες για κάθε θέμα. Αναφορικά με τις προβαλλόμενες εικόνες επισημαίνεται η ανάγκη οι μαθητές, μέσω αυτών, να προσλαμβάνουν και να αντιλαμβάνονται όσο το δυνατόν περισσότερα μηνύματα και να συμμετέχουν ενεργά στο προβαλλόμενο (Φύκαρης, 2013) κυρίως μέσω της καταγραφής στοιχείων ή απαντήσεων σε φύλλο εργασίας. Η προβολή βίντεο και εικόνων συνιστά ιδιαίτερα χρήσιμο εργαλείο. Συνεπώς, κρίνεται ιδιαίτερα κρίσιμη και απαραίτητη η προσεκτική επιλογή από τον / την εκπαιδευτικό κάθε βίντεο και εικόνας προς προβολή, ώστε να υπάρχει πλήρη ταύτιση με την αντίστοιχη στοχοθεσία του διδακτικού σεναρίου.

Αντιστοίχως, ιδιαίτερα προσεκτική οφείλει να είναι από τους εκπαιδευτικούς η επιλογή ιστοσελίδων. Η πλοήγηση στο διαδίκτυο ελλοχεύει ποικίλους κινδύνους για τους μαθητές και συνεπώς, οι εκπαιδευτικοί είναι αναγκαίο να έχουν «ερευνήσει» τις ιστοσελίδες που προτείνουν στους μαθητές τους, ώστε ταυτόχρονα να τους κατευθύνουν επιτυχώς, να τους παρέχουν έγκυρες γνώσεις αλλά και να τους προστατεύουν από πιθανούς κινδύνους. Ιστοσελίδες που παρέχουν ασφάλεια, καθώς και πολύτιμες έγκυρες πληροφορίες για ζητήματα που αφορούν την Οικιακή Οικονομία αποτελούν ενδεικτικά: του W.H.O, της Greenpeace, του WWF, του IISD κ.α.

Καταληκτικά, τα διαδικτυακά εργαλεία είναι εφικτό να χρησιμοποιηθούν ποικιλοτρόπως σε ένα διδακτικό σενάριο στο μάθημα της Οικιακής Οικονομίας και ειδικότερα στο κομμάτι που αφορά την εύρεση πληροφοριών και τη συνεργασία των μαθητών για την υλοποίηση συγκεκριμένων δραστηριοτήτων του.

Λογισμικά κατάλληλα για τη δημιουργία σεναρίων

Είναι αναντίρρητα αποδεκτό ότι υφίσταται πληθώρα λογισμικών που μπορούν να αξιοποιηθούν στη διδακτική διαδικασία και συνεπώς και στη δημιουργία διδακτικών σεναρίων στο μάθημα της Οικιακής Οικονομίας. Αποτελεί, όμως, συνειδητή επιλογή να παρουσιαστούν στη συνέχεια μόνο λογισμικά, τα οποία είχαν λάβει την έγκριση από το Παιδαγωγικό Ινστιτούτο πριν αυτό καταργηθεί, ακριβώς γιατί είναι εγκεκριμένα, οπότε δεν υφίστανται περιορισμοί και κίνδυνοι για τους εκπαιδευτικούς. Η πρόσβαση στα προτεινόμενα λογισμικά είναι ελεύθερη και δωρεάν για εκπαιδευτικούς και μαθητές, ενώ συγχρόνως, τους παρέχεται ασφάλεια και προστασία σχετικά με το περιεχόμενό τους.

Είναι απολύτως αναγκαίο να τονιστεί ότι η χρήση και αξιοποίηση των παρακάτω προτεινόμενων λογισμικών στη δημιουργία σεναρίων δε συνεπάγεται κατάργηση οποιασδήποτε άλλης μορφής διδασκαλίας και μάθησης, αλλά αντιθέτως, επιδιώκει το συνδυασμό ποικίλων διδακτικών και μαθησιακών δυνατοτήτων στην προσπάθεια για επίτευξη των διαφόρων ειδών στόχων που τίθενται στο διδακτικό σενάριο ανά ενότητα.

Με βάση όσα έχουν προαναφερθεί, η παρούσα εργασία στηριζόμενη στη διαθεματική προσέγγιση της γνώσης και στη θεωρία μάθησης του κοινωνικοπολιτισμικού κονστρουκτιβισμού προτείνει τη χρήση λογισμικών, τα οποία είναι κατασκευασμένα για άλλα γνωστικά αντικείμενα, αλλά ανταποκρίνονται πλήρως ή αρκετά ικανοποιητικά στους στόχους που τίθενται για το μάθημα της Οικιακής Οικονομίας στο βιβλίο του καθηγητή (Αμπελιώτης κ.α., 2014; Αποστολόπουλος κ.α., 2014) και συνεπώς μπορούν να χρησιμοποιηθούν για τη δημιουργία διδακτικών σεναρίων.

Το σύνολο των προτεινόμενων λογισμικών είναι εγκεκριμένα και παρέχονται δωρεάν από το Υπουργείο Παιδείας. Ορισμένα εξ' αυτών όπως: η «ΕΓΚΥΚΛΟΠΑΙΔΕΙΑ ΤΟΥ ΑΝΘΡΩΠΙΝΟΥ ΣΩΜΑΤΟΣ», η «Χημεία Β' - Γ' Γυμνασίου» και η «Βιολογία Α' - Γ' Γυμνασίου» διδάσκονται παράλληλα στο δεύτερο επίπεδο επιμόρφωσης των εκπαιδευτικών στην αξιοποίηση των Τ.Π.Ε στη διδακτική πράξη (Ζαγούρας κ.α., 2010).

Αποκλειστικά για το μάθημα της Οικιακής Οικονομίας έχει δημιουργηθεί μόνο ένα εκπαιδευτικό λογισμικό, η «ΕΣΤΙΑ», το οποίο καλύπτει το σύνολο σχεδόν των εννοιών των σχολικών εγχειριδίων της Α' και Β' τάξης του γυμνασίου. Επομένως, θα μπορούσε να ισχυριστεί κανείς ότι ο / η εκπαιδευτικός έχει το απαραίτητο εφόδιο για τη δημιουργία πλήθους σεναρίων. Αναπόφευκτα, όμως, η συνεχής χρήση του θα επιφέρει μονοτονία στους μαθητές και θα συμβάλλει στη μείωση του ενδιαφέροντός τους. Συνεπώς, καθίσταται επιβεβλημένη η λελογισμένη χρήση του, καθώς και η αναζήτηση άλλων λογισμικών που θα ικανοποιούν, άμεσα ή έμμεσα, τις ανάγκες ενός διδακτικού σεναρίου.

Ξεκινώντας από το πρώτο κεφάλαιο του σχολικού βιβλίου της Α' τάξης **Η οικογένεια και ο κοινωνικός περίγυρος** διαπιστώνεται ότι ιδιαίτερα χρήσιμο για τη δημιουργία σεναρίων σε αυτό μπορεί να αποδειχθεί το λογισμικό «Η Πόλη». Μέσω αυτού οι μαθητές είναι εύκολο να υλοποιήσουν δραστηριότητες που σχετίζονται με τον τρόπο οργάνωσης της κοινωνικής ζωής, αλλά και με έννοιες που συνδέουν την οικογένεια και τον κοινωνικό της περίγυρο. Άλλωστε, είναι απολύτως απαραίτητο οι μαθητές να γνωρίσουν ότι η οργάνωση της οικογενειακής και κοινωνικής ζωής πραγματοποιείται με απώτερο σκοπό τη βελτίωση της ποιότητας ζωής των μελών της.

Τα εκτενέστερα κεφάλαια στα σχολικά εγχειρίδια της Οικιακής Οικονομίας είναι αυτά της **Διατροφής** και της **Διατροφής και Διαιτολογίας**, αντίστοιχα στην Α' και Β' τάξη. Σε αυτά ο εκπαιδευτικός μπορεί να αξιοποιήσει μεταξύ άλλων την «ΕΓΚΥΚΛΟΠΑΙΔΕΙΑ ΤΟΥ ΑΝΘΡΩΠΙΝΟΥ ΣΩΜΑΤΟΣ». Μέσω του συγκεκριμένου λογισμικού οι μαθητές είναι εφικτό να υλοποιήσουν δραστηριότητες που θα τους βοηθήσουν να κατανοήσουν τις συνέπειες των λανθασμένων διατροφικών επιλογών στην καρδιά, στο συκώτι και στο γαστρεντερικό σύστημα. Η σύνδεση των διατροφικών επιλογών με την ύπαρξη ή μη, προβλημάτων υγείας συνιστά βασικό στόχο του μαθήματος της Οικιακής Οικονομίας, ενώ συγχρόνως, αποφέρει πληθώρα θετικών αποτελεσμάτων τόσο βραχυχρόνια, όσο και μακροχρόνια για την υγεία του ανθρώπου.

Πολύτιμα στη διδασκαλία ζητημάτων διατροφής και κατ' επέκταση στη δημιουργία σεναρίων στα αντίστοιχα κεφάλαια μπορούν να αποδειχθούν τα λογισμικά: «Χημεία Β' - Γ' Γυμνασίου», στο οποίο γίνεται αναλυτική παρουσίαση των θρεπτικών συστατικών, καθώς και «Βιολογία Α'- Γ' Γυμνασίου», το οποίο παρουσιάζει την αξία της τροφής και τη θρέψη. Η υλοποίηση δραστηριοτήτων σε αυτά τα λογισμικά, στα πλαίσια ενός διδακτικού σεναρίου, θα φέρει σε επαφή τους μαθητές με την αξία των θρεπτικών συστατικών και συνιστά το πρώτο βήμα για την υιοθέτηση πιο υγιεινών διατροφικών επιλογών.

Κεφάλαιο	Προτεινόμενο λογισμικό
Η οικογένεια και ο κοινωνικός περίγυρος	Η Πόλη
Οικονομικά της οικογένειας	Excel
Διατροφή	ΕΓΚΥΚΛΟΠΑΙΔΕΙΑ ΤΟΥ ΑΝΘΡΩΠΙΝΟΥ ΣΩΜΑΤΟΣ, ΚΟΤΙΝΟΣ, Βιολογία Α'- Γ' Γυμνασίου, Χημεία Β' - Γ' Γυμνασίου, Διατροφή και υγεία, Excel
Αγωγή Υγείας – Πρόληψη Ατυχημάτων	Α' Πρώτες Βοήθειες (Interactive First Aid), ΤΡΟΧΑΙΑ ΑΤΥΧΗΜΑΤΑ: ΚΥΚΛΟΦΟΡΙΑΚΗ ΑΓΩΓΗ, Χημεία Β' - Γ' Γυμνασίου
Κατοικία	Αρχαία Ελληνικά: Α. Αρχαία Ελλάδα – Τόπος και Άνθρωποι, Β. Ηροδότου Ιστορίες, Δημόσιος και Ιδιωτικός Βίος στην Αρχαία Ελλάδα: Δημόσιος Βίος, Δημόσιος και Ιδιωτικός Βίος στην Αρχαία Ελλάδα: Ιδιωτικός Βίος
Ενδυμασία	Αρχαία Ελληνικά: Α. Αρχαία Ελλάδα – Τόπος και Άνθρωποι, Β. Ηροδότου Ιστορίες, Δημόσιος και Ιδιωτικός Βίος στην Αρχαία Ελλάδα: Δημόσιος Βίος, Δημόσιος και Ιδιωτικός Βίος στην Αρχαία Ελλάδα: Ιδιωτικός Βίος

Πίνακας 1. Προτεινόμενα λογισμικά στην Α' Γυμνασίου

Το λογισμικό «Διατροφή και υγεία» προσφέρει τη δυνατότητα σύνταξης ημερήσιου διαιτολογίου, ενώ ο συνολικός αριθμός προσλαμβανόμενων και καταναλισκόμενων θερμίδων κάθε ανθρώπου είναι δυνατό να υπολογιστεί και να απεικονιστεί διαγραμματικά με τη βοήθεια του «Excel». Η πρόσληψη και η δαπάνη ενέργειας είναι δύο κρίσιμες θεματικές περιοχές, καθώς είναι άμεσα συνδεδεμένες με την αύξηση ή τη μείωση του σωματικού βάρους, καθώς και με πιθανές διατροφικές διαταραχές. Συνεπώς, ο / η εκπαιδευτικός έχει τη δυνατότητα να δημιουργήσει πλήθος σεναρίων και δραστηριοτήτων μέσω αυτών των λογισμικών.

Ιδιαίτερα χρήσιμο στη δημιουργία σεναρίων αποδεικνύεται το λογισμικό «ΚΟΤΙΝΟΣ», καθώς αναδεικνύει τη σχέση διατροφής και άσκησης, η οποία είναι κομβικής σημασίας στην εφηβική ηλικία. Η σωστή άσκηση σε συνδυασμό με την προσεκτική διατροφή αποτελούν βασικές προϋποθέσεις για μια καλή υγεία στο σύνολο του ανθρώπινου βίου.

Η ύλη του κεφαλαίου **Αγωγή Υγείας – Πρόληψη Ατυχημάτων** καλύπτεται σχεδόν στο σύνολο της από τρία λογισμικά: το «Α' Πρώτες Βοήθειες (Interactive First Aid)», το «ΤΡΟΧΑΙΑ ΑΤΥΧΗΜΑΤΑ: ΚΥΚΛΟΦΟΡΙΑΚΗ ΑΓΩΓΗ» και το «Χημεία Β' - Γ' Γυμνασίου». Αυτά παρέχουν αναλυτικές πληροφορίες και παραδείγματα για την παροχή πρώτων βοηθειών, τα μέτρα πρόληψης ατυχημάτων, τα τροχαία ατυχήματα και τις συνέπειες του αλκοόλ και του καπνίσματος στον ανθρώπινο οργανισμό. Ο / Η εκπαιδευτικός δύναται να χρησιμοποιήσει τα παραπάνω λογισμικά δημιουργώντας πληθώρα

δραστηριοτήτων. Σε κάθε περίπτωση η υλοποίηση ενός διδακτικού σεναρίου στο συγκεκριμένο κεφάλαιο θα συνεισφέρει, ώστε οι μαθητές να αποκτήσουν τις απαραίτητες γνώσεις σε αυτά τα κρίσιμα ζητήματα, οι οποίες θα τους ακολουθούν για το σύνολο του βίου τους.

Μελετώντας κανείς τον Πίνακα 1 διαπιστώνει ότι για τα κεφάλαια της **Κατοικίας** και της **Ενδυμασίας** υφίστανται λογισμικά άλλων μαθημάτων, τα οποία περιέχουν ενότητες που αναλύουν διεξοδικά τις μορφές της κατοικίας και της ενδυμασίας στην αρχαία Ελλάδα και στο Βυζάντιο καλύπτοντας σημαντικό τμήμα της ύλης. Σε αυτά τα κεφάλαια ιδιαίτερα χρήσιμες και ενισχυτικές για την πιο ολοκληρωμένη προσέγγιση των ζητημάτων αποδεικνύονται οι προβαλλόμενες εικόνες, εφόσον έχει γίνει προσεκτική επιλογή τους. Συνδυάζοντας τα προτεινόμενα λογισμικά με προβαλλόμενες εικόνες ο / η εκπαιδευτικός μπορεί να δημιουργήσει ένα πλήρες διδακτικό σενάριο, το οποίο θα προκαλέσει το έντονο ενδιαφέρον των μαθητών.

Το κεφάλαιο **Οικιακή Οικονομία και ελληνικός πολιτισμός** της Β' τάξης προσφέρεται για την εκπόνηση και εφαρμογή διδακτικού σεναρίου. Συγκεκριμένα, αρκετά ενισχυτική προς αυτή την κατεύθυνση αποδεικνύεται η χρήση λογισμικών που παρουσιάζουν με αναλυτικό και παραδειγματικό τρόπο την καθημερινή ζωή και τις συνήθειες των ανθρώπων στην αρχαία Ελλάδα και στο Βυζάντιο (Πίνακας 2). Πρόκειται για τα λογισμικά: «Από το Παρόν στο Παρελθόν: Θέματα Βυζαντινής Ιστορίας», «Αρχαία Ελληνικά: Α. Αρχαία Ελλάδα – Τόπος και Άνθρωποι, Β. Ηροδότου Ιστορίες», «Δημόσιος και Ιδιωτικός Βίος στην Αρχαία Ελλάδα: Δημόσιος Βίος» και «Δημόσιος και Ιδιωτικός Βίος στην Αρχαία Ελλάδα: Ιδιωτικός Βίος». Αυτά τα λογισμικά προσφέρονται για τη δημιουργία δραστηριοτήτων στα πλαίσια διδακτικών σεναρίων, με τις οποίες ο μαθητής θα προσεγγίζει πιο «ενεργά» αυτές τις χρονικές περιόδους, γεγονός το οποίο αποτελεί βασική προϋπόθεση για την κατανόηση των υπό μελέτη ζητημάτων.

Συγχρόνως, το λογισμικό «ΕΡΜΗΣ» επιτυγχάνει την ευαισθητοποίηση των μαθητών στα ζητήματα αλόγιστης χρήσης των ανθρωπίνων και οικονομικών πόρων. Συνεπώς, καθίσταται χρήσιμο εργαλείο για την εφαρμογή διδακτικών σεναρίων στα κεφάλαια **Οργάνωση της Οικογενειακής Ζωής** και **Οικονομικά της Οικογένειας**. Επιπροσθέτως, το «Excel» παρέχει ποικίλες δυνατότητες όπως: ο υπολογισμός του οικογενειακού εισοδήματος, τα μηνιαία έσοδα – έξοδα της οικογένειας, ο υπολογισμός τόκων (δανείων, καταθέσεων), η μέτρηση της απόδοσης των μετοχών, καθώς και η διαγραμματική απεικόνιση τους, οπότε μπορεί να συνεισφέρει πέρα από τα **Οικονομικά της Οικογένειας** στη Α' και Β' τάξη και στο κεφάλαιο της **Συμπεριφοράς του καταναλωτή**. Οι παραπάνω δυνατότητες προσφέρουν την ευκαιρία στον / στην εκπαιδευτικό να σχεδιάσει ένα διδακτικό σενάριο με ποικιλία δραστηριοτήτων, οι οποίες θα έλκουν το ενδιαφέρον των μαθητών, ενώ ταυτόχρονα θα βοηθούν στην ταχύτερη και ευκολότερη επίτευξη των διδακτικών στόχων που έχουν τεθεί.

Στα κεφάλαια **Οικολογία και κατοικία** και **Σύγχρονη οικιακή τεχνολογία** δύνανται να χρησιμοποιηθούν για τη δημιουργία διδακτικών σεναρίων το λογισμικό «Βιολογία Α' - Γ' Γυμνασίου» που παρουσιάζει τα αβιοτικά και βιοτικά στοιχεία των οικοσυστημάτων, η «Χημεία Β' – Γ' Γυμνασίου» που αναλύει τα διάφορα είδη ρύπανσης και τα μεγάλα περιβαλλοντικά ζητήματα (φαινόμενο θερμοκηπίου, όξινη βροχή, διαχείριση απορριμμάτων), καθώς και το λογισμικό «Περιβάλλον» που ασχολείται με τη σχέση των οργανισμών με το περιβάλλον (Πίνακας 2). Ο / Η εκπαιδευτικός αξιοποιώντας τις δυνατότητες που προσφέρουν αυτά τα λογισμικά έχει την ευκαιρία να δημιουργήσει ποικίλα

σενάρια, καθώς και πλήθος δραστηριοτήτων σε φύλλα εργασίας επιτυγχάνοντας μια πιο ενεργή επαφή των μαθητών με συγκεκριμένες περιβαλλοντικές έννοιες και περιβαλλοντικά προβλήματα. Αυτή η επαφή αποτελεί ζητούμενο κυρίως για τα παιδιά που ζουν σε πόλεις και δεν έρχονται συχνά σε άμεση επαφή με το φυσικό περιβάλλον.

Κεφάλαιο	Προτεινόμενο λογισμικό
Οικιακή Οικονομία και ελληνικός πολιτισμός	Από το Παρόν στο Παρελθόν: Θέματα Βυζαντινής Ιστορίας, Αρχαία Ελληνικά: Α. Αρχαία Ελλάδα – Τόπος και Άνθρωποι, Β. Ηροδότου Ιστορίες, Δημόσιος και Ιδιωτικός Βίος στην Αρχαία Ελλάδα: Δημόσιος Βίος, Δημόσιος και Ιδιωτικός Βίος στην Αρχαία Ελλάδα: Ιδιωτικός Βίος
Οργάνωση της οικογενειακής ζωής	ΕΡΜΗΣ
Οικονομικά της οικογένειας	ΕΡΜΗΣ, Excel
Συμπεριφορά του καταναλωτή	Excel
Διατροφή και διαίτολογία	ΕΓΚΥΚΛΟΠΑΙΔΕΙΑ ΤΟΥ ΑΝΘΡΩΠΙΝΟΥ ΣΩΜΑΤΟΣ, ΚΟΤΙΝΟΣ, Βιολογία Α' - Γ' Γυμνασίου, Χημεία Β' - Γ' Γυμνασίου, Διατροφή και υγεία, Excel
Οικολογία και κατοικία	Περιβάλλον, Βιολογία Α' - Γ' Γυμνασίου, Χημεία Β' - Γ' Γυμνασίου
Σύγχρονη οικιακή τεχνολογία	Περιβάλλον, Χημεία Β' - Γ' Γυμνασίου
Αγωγή Υγείας	ΔΙΑΦΥΛ-Α, Χημεία Β' - Γ' Γυμνασίου
Πρώτες βοήθειες	Πρώτες Βοήθειες (Interactive First Aid)
Προετοιμασία για το μέλλον	ΔΙΑΦΥΛ –Α

Πίνακας 2. Προτεινόμενα λογισμικά στη Β' Γυμνασίου

Η δημιουργία διδακτικών σεναρίων στο κεφάλαιο της **Αγωγής Υγείας** ενισχύεται σημαντικά από τα λογισμικά «ΔΙΑΦΥΛ –Α» και «Χημεία Β' – Γ' Γυμνασίου». Αυτά καλύπτουν σχεδόν το σύνολο της ύλης του. Το πρώτο παρέχει ενημέρωση για την αντισύλληψη, την αναπαραγωγή και την προφύλαξη από σεξουαλικά μεταδιδόμενα νοσήματα, ενώ το δεύτερο προσφέρει εκτενή πληροφόρηση για τους παράγοντες που αλλοιώνουν το φυσικό περιβάλλον. Με δεδομένο ότι τα τελευταία χρόνια παρατηρείται μείωση του μέσου όρου στην ηλικία έναρξης των ολοκληρωμένων σεξουαλικών σχέσεων, αλλά και σημαντικές αλλοιώσεις στο φυσικό περιβάλλον είναι απαραίτητο οι μαθητές μέσω των δραστηριοτήτων που υλοποιούνται στα διδακτικά σενάρια να έρχονται σε επαφή με αυτά τα ζητήματα με όσο το δυνατόν πιο προσιτό και επιτυχημένο τρόπο.

Οι ανάγκες της σχεδίασης διδακτικού σεναρίου στο κεφάλαιο **Πρώτες Βοήθειες** καλύπτονται πλήρως από το λογισμικό «Πρώτες Βοήθειες (Interactive First Aid)», στο οποίο παρουσιάζονται αναλυτικά τα διάφορα είδη πρώτων βοηθειών. Αντίστοιχα το λογισμικό «ΔΙΑΦΥΛ –Α», σε συνδυασμό με επιλεγμένα βίντεο και ιστοσελίδες του διαδικτύου, μπορεί να καλύψει τις ανάγκες ενός σεναρίου στο κεφάλαιο **Προετοιμασία για το μέλλον**, στο οποίο αναπτύσσονται έννοιες όπως: ο ρόλος της οικογένειας, ο γάμος και η οικογένεια, ο οικογενειακός προγραμματισμός, οι σχέσεις των μελών της οικογένειας και το οικογενειακό δίκαιο.

Σε δραστηριότητες των διδακτικών σεναρίων ζητείται συχνά από τους μαθητές να δημιουργήσουν εννοιολογικούς χάρτες. Λογισμικά κατάλληλα για τη δημιουργία εννοιολογικών χαρτών είναι το «C- Map Tools» και το «Kidspiration» που ταυτόχρονα είναι ελεύθερης και δωρεάν πρόσβασης. Τα

παραπάνω λογισμικά είναι, επίσης, εύκολο να χρησιμοποιηθούν σε περιπτώσεις όπου ο εκπαιδευτικός επιδιώκει να εμπλέξει τους μαθητές σε μια διαδικασία καταιγισμού ιδεών. Ο καταιγισμός ιδεών αποτελεί χρήσιμο εργαλείο κυρίως σε ενότητες που οι μαθητές έχουν μηδενική ή ελάχιστη πρότερη γνώση γύρω από τα υπό μελέτη ζητήματα.

Παράλληλα, υφίστανται λογισμικά που είναι αξιοποιήσιμα στη διαδικασία της αξιολόγησης, τόσο της επίτευξης των στόχων του σεναρίου, όσο και της εν γένει αξιολόγησης της επίδοσης των μαθητών / μαθητριών από τον / την εκπαιδευτικό. Αυτά τα λογισμικά δεν είναι εγκεκριμένα από το πρώην Παιδαγωγικό Ινστιτούτο, αλλά είναι αξιόλογα, με ελεύθερη και δωρεάν πρόσβαση. Ειδικότερα, για την αξιολόγηση στο πλαίσιο ενός σεναρίου στο μάθημα της Οικιακής Οικονομίας αξιοποιήσιμα είναι μεταξύ άλλων τα λογισμικά: «Hot Potatoes» και «Mouse Mischiefs», τα οποία προσφέρουν τη δυνατότητα αντικειμενικής και γρήγορης αξιολόγησης, προσδίδοντας της ταυτόχρονα παιγνιώδη χαρακτήρα. Αυτό έχει ως αποτέλεσμα να αυξάνεται κατακόρυφα το ενδιαφέρον και η συγκέντρωση των μαθητών, καθώς και να μειώνεται η ψυχολογική πίεση που αισθάνονται αρκετοί από αυτούς κατά τη διάρκεια της αξιολόγησης.

Συνοψίζοντας συμπεραίνεται ότι υφίσταται πληθώρα λογισμικών, τα οποία δύνανται να χρησιμοποιήσουν οι εκπαιδευτικοί για τη δημιουργία διδακτικών σεναρίων στο μάθημα της Οικιακής Οικονομίας στηριζόμενοι στη διαθεματική προσέγγιση της γνώσης και στη θεωρία μάθησης του κοινωνικοπολιτισμικού κονστρουκτιβισμού, μολονότι αυτά προορίζονταν για τη διδασκαλία άλλων μαθημάτων.

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Από την ανάλυση που προηγήθηκε προέκυψαν ορισμένα χρήσιμα συμπεράσματα. Αρχικά, δύναται να υποστηριχθεί ότι στη δημιουργία διδακτικών σεναρίων στο μάθημα της Οικιακής Οικονομίας είναι εφικτό να αξιοποιηθούν αρκετά διαδικτυακά εργαλεία και λογισμικά, τα οποία μπορούν να καλύψουν σημαντικό τμήμα της ύλης σε όλες τις ενότητες των διδακτικών εγχειριδίων της Α' και Β' τάξης του γυμνασίου.

Με γνώμονα τη διαθεματικότητα στην προσέγγιση της γνώσης και τη θεωρία μάθησης του κοινωνικοπολιτισμικού κονστρουκτιβισμού λογισμικά, τα οποία προέρχονται από άλλα γνωστικά αντικείμενα και δε σχετίζονται άμεσα με το μάθημα της Οικιακής Οικονομίας, μπορούν να χρησιμοποιηθούν σε αυτό διευκολύνοντας τους εκπαιδευτικούς στη σχεδίαση και υλοποίηση διδακτικών σεναρίων, ενώ ταυτόχρονα, βοηθούν τους μαθητές να αποκτήσουν νέες γνώσεις, καθώς και να ενισχύσουν τις ήδη υπάρχουσες.

Επιπλέον, συμπεραίνεται ότι η ποικιλότροπη χρήση των Τ.Π.Ε, μέσω των διδακτικών σεναρίων, στη διδακτική διαδικασία του μαθήματος της Οικιακής Οικονομίας δύναται να αναβαθμίσει και να βελτιώσει σημαντικά την ποιότητά της. Παράλληλα, αναμένεται να προκύψουν ποικίλα οφέλη τόσο για τους μαθητές, οι οποίοι γίνονται αποδέκτες ποιοτικότερης διδασκαλίας, ενώ ταυτόχρονα αυτενεργούν, όσο και για τους εκπαιδευτικούς, οι οποίοι υιοθετώντας, στην εκπαιδευτική πράξη, διδακτικές καινοτομίες και προσεγγίσεις, αλληλεπιδρούν αποτελεσματικότερα με τους μαθητές τους. Τεκμαίρεται, επομένως, η αδήριτη αναγκαιότητα χρήσης των Τ.Π.Ε στη δημιουργία διδακτικών σεναρίων στο μάθημα της Οικιακής Οικονομίας.

Σε κάθε περίπτωση είναι αναγκαίο οι εκπαιδευτικοί όλων των ειδικοτήτων να επιμορφώνονται στις Τ.Π.Ε και να ενημερώνονται σε τακτά χρονικά διαστήματα

γύρω από τις εξελίξεις σε αυτές, καθώς οι Τ.Π.Ε μπορούν να βελτιώσουν τη διδασκαλία, να συνεισφέρουν στην ευκολότερη επίτευξη των γνωστικών και μαθησιακών στόχων του μαθήματος, καθώς και στη μεγιστοποίηση της απόδοσης των μαθητών.

ΑΝΑΦΟΡΕΣ

Αμπελιώτης, Κ., Αποστολόπουλος, Κ., Γεωργιτισογιάννη, Ε., Γιαννακούλια, Μ., Κροκίδη, Ε., Προβατάρη, Σ. & Σαϊτή, Α. (2014). *Οικιακή Οικονομία Β Γυμνασίου. Βιβλίο Εκπαιδευτικού*, Αθήνα: ΙΤΥΕ Διόφαντος.

Αποστολόπουλος, Κ., Γεωργιτισογιάννη, Ε., Κανέλλου, Α., Σαϊτή, Α., Σδράλη, Δ. & Τριάδη, Δ. (2014), *Οικιακή Οικονομία Α Γυμνασίου. Βιβλίο Εκπαιδευτικού*, Αθήνα: ΙΤΥΕ Διόφαντος.

Βοσνιάδου, Σ. (2006). *Σχεδιαζόμενα περιβάλλοντα μάθησης υποστηριζόμενα από τις νέες τεχνολογίες*, Αθήνα: Gutenberg.

Ζαγούρας, Χ., Δαγδιλέλης, Β., Κόμης, Β., Κουτσογιάννης, Δ., Κυνηγός, Χ. & Ψύλλος, Δ. (2010). *Επιμορφωτικό υλικό για την επιμόρφωση των εκπαιδευτικών στα Κέντρα Στήριξης Επιμόρφωσης. τ. 5 Κλάδος ΠΕ04 Β' Έκδοση*, Πάτρα: ΕΑΙΤΥ. Καδιγιαννόπουλος, Γ., Πανταζέλου, Ε. & Φαρσάρης, Γ. (2014). Διαθεματικό σενάριο στο μάθημα της Οικιακής Οικονομίας της Β' Γυμνασίου. Στο Γούσιας, Φ (επιμ.) *Ηλεκτρονικά Πρακτικά Συνεδρίου Επιστημονικής Ένωσης Εκπαιδευτικών Πρωτοβάθμιας για τη Διάδοση των Τ.Π.Ε στην Εκπαίδευση με θέμα: «Η εκπαίδευση στην εποχή των Τ.Π.Ε..* Αθήνα. σσ. 428-435.

Κουτρούμπα, Κ. (2004). *Διδακτική εφαρμογή στην Οικιακή Οικονομία*, Αθήνα: Σταμούλης.

Κουτρούμπα, Κ. & Αποστολόπουλος, Κ. (2003). *Η Οικιακή Οικονομία στην Αρχαία Ελλάδα και οι απαρχές της σύγχρονης Ανθρωποοικολογίας*, Αθήνα: Σταμούλης.

Ματσαγγούρας, Η. (2008). *Η Διαθεματικότητα στη Σχολική Γνώση*, Αθήνα: Γρηγόρης.

Ματσαγγούρας, Η. (2007). *Στρατηγικές διδασκαλίας*, Αθήνα: Gutenberg.

Μικρόπουλος, Τ. (2006). *Ο υπολογιστής ως γνωστικό εργαλείο*, Αθήνα: Ελληνικά Γράμματα.

Φ. Ε. Κ 33. Τροποποίηση του Αναλυτικού Προγράμματος του Μαθήματος "Οικιακή Οικονομία" Γυμνασίου, τ. Β, 23-1-1998.

Φύκαρης, Ι. (2010). *Σύγχρονες διαστάσεις του διδακτικού έργου και ρόλου του εκπαιδευτικού*, Θεσσαλονίκη: Κυριακίδης.

Φύκαρης, Ι. (2013). Η αξιοποίηση του βίντεο και της κινούμενης εικόνας στη διδασκαλία. *Τα εκπαιδευτικά*, 103-104, σσ. 233-248.

Kynigos, C. (2008). Theories, context and values to understand learning with digital media: book review of 'humans-with-media and the reorganization of mathematical thinking. In M. Borba & M. Villareal (eds.) *ZDM Mathematics Education*, pp 909 – 911. Berlin /Heidelberg: Springer.

Moore, C. J. & Huber, R. A. (2001). Support for EE from the National Science Education Standards and the Internet. *The Journal of Environmental Education*, Vol. 32, No. 3, pp. 21-25.